

**A Nemzeti Kulturális Alap
Közgyűjtemények Kollégiuma középtávú stratégiai céljai
2012-2015**

Alapelvek

A közgyűjtemények a kulturális értékek, információk megőrzésének, gyarapításának és közvetítésének (feldolgozásának és közzétételének, a legszélesebb körben történő megismertetésének) meghatározó intézményei. Szolgáltatásaik, együttműködésük és tervszerűen fejlesztett gyűjteményeik révén megőrzik és továbbadják a rájuk bízott nemzeti kulturális örökséget, a tárgyi és szellemi tudást. A közgyűjtemények sokszínű kulturális tevékenységének, és az általuk nyújtott szolgáltatások és gyűjtemények fejlesztésének támogatása magában foglalja a különböző típusú intézmények összehangolt fejlesztési lehetőségét.

A Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjtemények Kollégiuma stratégiájának megalkotása során figyelembe vette a Nemzeti Kulturális Alap középtávú stratégiájában, valamint a kulturális ágazat irányító hatósága által kidolgozott szakmai alapelveket és stratégiai célokat.

1.1 Jövőkép, célok

A Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjtemények Kollégiuma pályázati tevékenységének segítségével a magyar közgyűjteményi rendszer egésze kiegyensúlyozott támogatásban részesül. A kollégium feladatának tekinti a könyvtári, levéltári és múzeumi szakterületek olvasó-, kutató- és látogatóbarát kulturális szolgáltatásainak fejlesztését, a három szakterület egyaránt érintő közös projektek létrehozását.

A Kollégiumi támogatások révén az alábbi eredmények megvalósítását kívánjuk elérni:

- A közgyűjteményi kulturális értékekhez való tér- és időtől független hozzáférés elősegítése. A támogatások hozzájárulnak ahhoz, hogy a hazai közgyűjtemények, valamint a határon túli magyar gyűjtemények biztosítsák a nyilvánosságra hozott kulturális értékek, dokumentumok, információk, a felhalmozott tudás, valamint a műveltség egyenlő esélyű elérését mindenki számára, lakóhelytől, településtípustól,

egészségi állapottól és szociális helyzetétől függetlenül. Ennek érdekében támogatják a könyvtárak, muzeális intézmények és levéltárak gyűjteményének hozzáférhetőségét biztosító tevékenységeket.

- Az állományvédelmi támogatások hasznosulása révén lehetővé válik, hogy a közgyűjteményekben őrzött veszélyeztetett állapotú, pótolhatatlan, egyedi nemzeti kulturális értékek fennmaradjanak.
- A Kollégium gyűjteménygyarapítási támogatásai révén közgyűjteményeink a nemzeti kultúra tárgyi, írott és nyomtatott emlékeivel, dokumentumaival gazdagodnak. Az Ithaka program révén határon túli magyar vonatkozású gyűjtemények, hagyatékok (hungarika) kerülnek hozzáértő közgyűjteményekbe.
- A könyvtári, levéltári és múzeumi kiállítási és rendezvénycélú projektek elősegítik a közgyűjtemények által őrzött kultúrkincsek megismertetését, népszerűsítését.
- Az egyházi és a határon túli magyar közgyűjtemények kincseinek védelme, hozzáféréseinek elősegítése révén az egyetemes magyar kultúra gyarapításának elősegítése.
- A Kollégium által nyújtott támogatások eredménye, egy közös közgyűjteményi portálszolgáltatás keretében mindenki számára elérhetővé válik. A támogatások felhasználása, a szakmai beszámolók és eredmények egy közös publikus felületen az átláthatóságot biztosítva kerülnek közlésre.
- A 24 órán keresztül elérhető információs szolgáltatások és a WEB 2.0-ás eszközök alkalmazásával a közgyűjtemények elérhetősége időben és a közgyűjtemények iránt eddig nem érdeklődő, de informatikai eszközöket használó rétegek körében növekszik.

1.2 A megvalósítás stratégiai irányai

A jövőkép megvalósítása érdekében a Közgyűjtemények Kollégiuma stratégiájában kiemelt figyelmet kap:

- a minőségi közszolgáltatást biztosító közgyűjteményi rendszer egészének fejlődését előmozdító, a rendszer valamennyi szereplőjét szem előtt tartó fejlesztések támogatása,
- a közgyűjtemények tevékenységének, az általuk őrzött kultúrkincsek szélesebb körű, oktatási és általános ismeretszerzési célokat szolgáló megismertetésének elősegítése,
- az együttműködésen alapuló szakmai kezdeményezések, kutatások támogatása,
- az egyes intézmények szolgáltató képességének emelése, a kulturális értékek bővítése, gyűjtése, védelme és közvetítése,
- a kulturális értékek megőrzése, fennmaradása érdekében a kultúrkincsek védelmének, restaurálásának támogatása,
- a digitális kultúra kiemelt támogatása a kulturális értékek és információk szélesebb körű hozzáférése érdekében,
- új módszerek és innovatív programok támogatása a fenti tevékenységek során,
- a közgyűjteményi szakemberek, vezetők ismeretei megújításának támogatása, európai tanulmányutak előkészítése,
- a határon túli a magyar művelődés, kultúrtörténeti és történeti értékű hagyatékok és gyűjtemények hazahozatalának támogatása,
- a támogatott művek nyílt (open acces) hozzáférhetővé tétele.

1.3.Kiemelt kulcsterületek

Az alábbiakban azokat a kulcsterületeket soroljuk fel, amelyek mindhárom közgyűjteményi szférában egységesen támogatásra kerülnek:

- a muzeális intézményekben, könyvtárakban, levéltárakban, kép- és hangarchívumokban őrzött hungarikumok elektronikus közzététele és propagálása,
- önálló közgyűjteményi pedagógiai programok támogatása,
- közgyűjteményi szakember-továbbképzés, közgyűjteményi modulrendszerű vezető-továbbképzés beindítása, ennek keretében az európai *best practices* tanulmányozására, hiányzó szakpolitikai háttérmunkák, komparatiztikai vizsgálatok elkészítésére vonatkozó pályázatok kiírása,

- szakmai rendezvények, programsorozatok a közgyűteményi munka eredményeinek bemutatására, népszerűsítésére, országos programsorozatok támogatása, ennek keretében a közös, mindhárom területet érintő projektek támogatása, intézményközi együttműködések elősegítése,
- digitalizálás és adatbázis-építés mindhárom területen, közös, egységes dokumentum és tárgytypus-feldolgozási projektek támogatása, közös portálprojektek támogatása, tartalomlétrehozás a MANDA, Euorpeana, Apenet irányába,
- vándorkiállítások támogatása, hazai és határon túli értékek közös bemutatása, állományvédelem, kiemelkedő értékű műtárgyak, dokumentumok restaurálása, állományvédelmi feladatok támogatása (savtalanítás, fertőtlenítés stb.), állományvédelmi eszközök és nyersanyagok biztosításával a közgyűtemények állományvédelmi képességének erősítése,
- szakmai kiadványok előkészítésének támogatása, és open access hozzáférhetőségének biztosítása a szerzői jog által kedvezményezett intézményekben,
- szigorú értelemben vett közgyűteményi szakmai kiadványok (évkönyvek, periodikák, segédletek, adattárak, forrásközlések) megjelentetésének támogatása (a kollégium követelményként előírja a támogatott művek kötelezpéldány-szolgáltatását),
- az Ithaka program újraindítása a határon túli a magyar művelődés szempontjából fontos, kultúrtörténeti és történeti értékű hagyatékok és gyűjtemények hazahozatalára,
- kulturális szolgáltató tér fejlesztésének támogatása a közgyűjteményekben őrzött kultúrkincsek jobb hozzáférésének elősegítésére,
- nemzeti évfordulókhoz kapcsolódó projektek támogatása.

1.4. Szakterületenkénti főbb stratégiai irányok

Könyvtár

- a könyvtárhasználók, - ezen belül kiemelten a gyermekek és az ifjúság - könyv- és könyvtárhasználati szokásainak, az információkeresési és digitális kompetenciáinak fejlesztése,
- a hátrányos helyzetűek, az idősebb korosztály, a nemzetiségek, a munkanélküliek, a romák, a földrajzilag hátrányos helyzetben lévők és a fogyatékkal élők könyvtári ellátásának fejlesztése,
- friss dokumentumok beszerzésének támogatása,

- tartalomszolgáltatás fejlesztése, webes könyvtári szolgáltatások fejlesztése, adatbázisok elérhetőségének javítása, bővítése, könyvtári honlapok felhasználóbarát fejlesztése,
- a határon túli magyar könyvtárak, gyűjtemények támogatása,
- a vidék, a kistelepülések a hátrányos helyzetű városrészek könyvtári infrastruktúrájának, szolgáltatásainak fejlesztése,
- helyismereti, intézménytörténeti könyvtári dokumentumok digitalizálásának és hozzáférhetővé tételének,támogatása,
- a könyvtár szolgáltatásait, használatát bemutató ötletes információs eszközök fejlesztésének és alkalmazásának támogatása,
- szakmai ismereteket megújító könyvtári továbbképzések fejlesztésének és szervezésének támogatása,
- muzeális könyvtári dokumentumok tudományos feltárása, digitalizálása és közzététele.

Levéltár

- adatbázisépítés, digitalizálás egységes elvek alapján meghatározott dokumentumtípusok egységes, országos feldolgozása és on-line közzététele, a levéltári on-line tartalomszolgáltatások (pl. Magyar Levéltári Portál) és más portáltartalmak tartalombővítése, a nemzetközi, EU-s projektekhez kapcsolódó fejlesztések támogatása (pl. Europeana, APENET), stb.
- levéltárhasználatot megkönnyítő szolgáltatások bővítése (honlapfejlesztés, ismertető készítése), levéltár-pedagógia meghonosítása
- levéltári előadások, foglalkozások, kiállítások lebonyolítására alkalmas szolgáltató terek fejlesztése
- a határon túli magyar vonatkozású levéltári anyag (hungarika) feltárásának támogatása
- határon túli magyar vonatkozású levéltári anyagot őrző magánlevéltárak tevékenységének támogatása (eszközbeszerzés, tudományos feltárás, publikálás)
- a levéltári szakkönyvtárak gyűjteménygyarapító tevékenységének segítése,
- levéltári tudományos feldolgozómunka támogatása, a létrejött eredmények (évkönyvek, segédletek, forráskiadások, adattárak stb.) publikálásának támogatása.

Múzeum

- olyan, állandó, időszakos, illetve vándorkiállítások támogatása, amelyek eddig még soha be nem mutatott múzeumi gyűjtemények megismertetését, új kontextusba helyezését új módszertani megoldások alkalmazását tűzik ki célul, az úgynevezett fél-állandó (semi-permanent) kiállítások intézményi stratégiájának elősegítése és támogatása, a megszokott gyakorlat – évtizedekig álló, nagy alapterületű, változatlan és gyorsan elavuló állandó kiállítások – helyett a raktári gyűjteményi anyag rövidebb időszakonként, kisebb egységekben történő változó bemutatásának támogatása, akár hosszú távú stratégiák keretében,
- azon kezdeményezések támogatása, amelyek keretében kiállítások cseréjére illetve vándoroltatására kerül sor határon túli és hazai intézmények között,
- a gyűjtemények vagy gyűjteményrészek digitalizálásának, a gyűjtemények muzeológiai feldolgozását és műtárgyvédelmi kezelését követő elektronikus közreadásnak és az új és legújabb kommunikációs eszközök alkalmazásának támogatása,
- a gyűjteményi adatbázisok on-line publikálásának támogatása,
- a múzeumokban rendezett állandó és időszakos kiállításokhoz kapcsolódó múzeumpedagógiai programok, a legszélesebb körű ismeretátadási formák megvalósításának támogatása, kiemelten a gyermek és a nyugdíjas korosztály múzeumi ismeretszerzését segítő, közönségbarát programok megvalósulását,
- önálló támogatási program kimunkálása indokolt e két korosztálynak annak érdekében, hogy az ország megyei hatókörű városi múzeumai az adott térségben élők számára fizikai értelemben is elérhetővé váljanak és az a nagyszabású EU-s támogatások eredményei a lehető legszélesebb kör számára is ismertté váljanak,
- a korábbi Pulszky Program megújításával támogatást kíván nyújtani a kiemelt jelentőségű, nagyobb egyedi vagy gyűjteményi értékű gyarapítások támogatására (a Kollégium ezzel segíteni kívánja a hazai alkotói és tudományos hagyatékok közgyűjteménybe kerülését, megőrzését, muzeológiai és tudományos feldolgozását),

- a múzeumi gyűjtemények tudományos feltárását, a gyűjtemények feltárására épülő tudományos monográfiák vagy tanulmánykötetek elkészítését és közreadását célzó projektek támogatása,
- a múzeumi ismeretek, új tudományos eredmények közreadását biztosító szakmai konferenciák támogatása, valamint a klasszikus tudásközvetítés - múzeumi témájú ismeretterjesztő előadás- és programsorozatok – támogatása,
- a múzeumi könyvtárak gyűjteménygyarapító és feldolgozó tevékenységének segítése, eszközfejlesztése,
- a határon túli magyar vonatkozású muzeális intézmények pályázati tevékenységének támogatása.

1.5. Kapcsolat a pályázó intézményekkel, szakmai szervezetekkel és más kollégiumokkal

A Kollégium törekszik a szakmai szervezetekkel való szoros együttműködésre, rendszeres megbeszélések tartására, az egyes szakterületek felől érkező és a stratégiai célokhoz illeszthető szakmai javaslatok befogadására.

A Kollégium hátrányos helyzetű térségek, intézménytípusok részére személyes találkozók, tájékoztatók, pályázatiírára felkészítő fórumok tartásával igyekszik az esélyegyenlőséget biztosítani.

A Kollégium folyamatosan kapcsolatot tart a közgyűjteményi terület számára fontos pályázatokat kezelő kollégiumokkal így különösen a könyvkiadási és a folyóirat-kiadási kollégiumokkal. A folyóiratkiadás tekintetében a kollégium stratégiai célja, hogy a meghatározó közgyűjteményi folyóiratok támogatása biztosított legyen.

Budapest, 2012. június 31.

Összeállította a Közgyűjteményi kollégium tagjainak

közreműködésével:

Dr. Kenyeres István kollégiumvezető